

Andrzej Orczykowski

Kollokwium habilitacyjne ks. dr. Zbigniewa Janczewskiego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 48/3-4, 317-319

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KOŁOKWIUM HABILITACYJNE KS. DR. ZBIGNIEWA JANCZEWSKIEGO

Dnia 1 marca 2005 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyło się kolokwium habilitacyjne ks. dr. Zbigniewa J a n c z e w s k i e g o, kapłana archidiecezji katowickiej, adiunkta w Katedrze Prawa o Sakramentach tegoż Wydziału. Podstawą przewodu habilitacyjnego była rozprawa: *Ustanawianie szafarzy sakramentów świętych w Kościele łacińskim i Kościołach wschodnich*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2004, ss. 310. W charakterze recenzentów dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej wystąpili: ks. bp prof. dr hab. Andrzej D z i ę g a (KUL), ks. bp prof. dr hab. Tadeusz P i e r o n e k (PAT), ks. prof. dr hab. Marian P a s t u s z k o (UKSW). Kolokwium habilitacyjnemu przewodniczył Dziekan Wydziału ks. prof. dr hab. Julian K a ł o w s k i.

Rozprawa habilitacyjna ks. dr. Z. J a n c z e w s k i e g o podejmuje aktualny i trudny problem kościelnego prawa o sakramentach, jakim jest ustanawianie szafarzy sakramentów świętych w Kościele łacińskim i Kościołach wschodnich. Do tej pory w literaturze kanonistycznej nie znajdujemy całościowego i dogłębnego opracowania problematyki ustanawiania szafarzy wszystkich sakramentów świętych, zarówno w Kościele łacińskim, jak i Kościołach wschodnich. Kwestia ta była omawiana niejako wycinkowo, przy okazji różnorodnych wieloaspektowych studiów dotyczących samych szafarzy, lub też sakramentów. Celem badań Habilitanta było ukazanie całego złożonego procesu formowania się dyscypliny kościelnej w zakresie ustanawiania szafarzy sakramentów. Przedmiotem badawczego zainteresowania stała się osoba szafarza, tj. próba odpowiedzi na pytanie: kto do tej posługi został powołany i jakie ogólne kryteria musi spełniać? Tym samym ks. dr Z. J a n c z e w s k i poszukiwał odpowiedzi na pytanie: które z poszczególnych siedmiu sakramentów: chrzest, bierzmowanie, Eucharystia, pokuta i pojednanie, namaszczenie chorych, święcenia i małżeństwo mogą być udzielane przez biskupów, prezbiterów, diakonów, wiernych świeckich, a może także przez innych ludzi nie będących chrześcijanami?

Źródłami, z których korzystano były najpierw teksty z Pisma Świętego Nowego Testamentu, a także świadectwa chrześcijańskich pisarzy, głównie Ojców Kościoła,

ukazujących w swoich dziełach dyscyplinę w różnych wspólnotach chrześcijańskich panującą w pierwszych wiekach życia i działalności Kościoła. Świadectwa te posiadają ogromne znaczenie, ponieważ w tamtych czasach prawo kościelne zazwyczaj nie było spisywane, lecz faktycznie funkcjonowało w formie zwyczaju, na różnych płaszczyznach życia chrześcijan, w tym również na płaszczyźnie sakramentów. Wykorzystano również różnego rodzaju dokumenty papieskie, takie jak kodeksy prawa kanonicznego, konstytucje, bulle, listy, encykliki, oraz uchwały soborów powszechnych i synodów partykularnych, a także księgi liturgiczne, łączące się z podjętą problematyką. Ponadto dla wyjaśnienia niektórych kwestii spornych, posłużono się fragmentami dzieł dawnych, wybitnych kanonistów i teologów, a także współczesną polską i zagraniczną literaturą kanonistyczną i teologiczną.

Badania przeprowadzone przez ks. dr. Z. J a n c z e w s k i e g o wyznaczyły następującą konstrukcję rozprawy habilitacyjnej: spis treści, wykaz skrótów, wstęp, siedem rozdziałów merytorycznych, zakończenie, bibliografia, summary.

Ks. dr Z. J a n c z e w s k i przeprowadzone badania ujął w sześciu rozdziałach, omawiając ustanawianie szafarzy kolejnych sakramentów: chrztu, bierzmowania, Eucharystii, pokuty i pojednania oraz namaszczenia chorych (umieszczonych razem ze względu na mniejszą objętość materiału, w rozdziale zatytułowanym Sakramenty uzdrowienia), święceń i małżeństwa. Ustanawianie szafarzami kolejnych osób omawiane jest zasadniczo według klucza chronologicznego. Dokumenty analizowane są więc w porządku ich powstawania. Materiał dotyczący sakramentów bierzmowania i małżeństwa został ponadto podzielony na odrębne części dotyczące szafarzy w Kościele łacińskim i Kościołach wschodnich, co wynika poważnych różnic w dyscyplinie na Wschodzie i Zachodzie chrześcijaństwa w omawianych kwestiach, a co za tym idzie, odrębnymi procesami ustanawiania szafarzy. W przypadku pozostałych sakramentów, w tekście opracowania nie ma już takiego podziału, co wiąże się z faktem, iż początki ustanawiania szafarzy na Zachodzie i Wschodzie były wspólne, po czym w następnych wiekach w Kościołach wschodnich w omawianej dziedzinie nie nastąpiły poważniejsze zmiany. W ostatnim rozdziale – siódmym, powstałym na bazie studiów i analiz przeprowadzonych we wcześniejszych częściach opracowania, Autor omówił wybrane problemy wiążące się z kwestią ustanawiania szafarzy, takie jak: władza ich ustanawiania, warunki dla ważnego sprawowania przez nich sakramentów i próba głębszego sprecyzowania terminów szafarz sakramentów, szafarz zwyczajny, szafarz nadzwyczajny. Mogło by się wydawać, że rozdział ten powinien się znaleźć na początku książki, będąc wprowadzeniem do później omawianej tematyki, jednak – zdaniem Habilitanta – zamieszczenie go w tym przypadku na końcu stanowi próbę szerszego ujęcia zawartych w nim problemów, podjętą w oparciu o wyniki dociekań, przeprowadzonych w poprzedzających go rozdziałach. Na końcu

wszystkich rozdziałów zamieszczono stosowne wnioski, będące rekapitulacją poruszanych zagadnień.

Rozprawa habilitacyjna przygotowana w oparciu o bogaty materiał źródłowy, opracowania autorów polskich i zagranicznych – a przede wszystkim własną naukową refleksję Autora – stanowi poważny wkład w badania nad ustanawianiem szafarzy sakramentów świętych w Kościele. Szersze naświetlenie tej problematyki powinno przyczynić się nie tylko do jej lepszego poznania, ale także stać się odniesieniem, gdy ewentualnie w przyszłości pojawi się potrzeba ustanawiania nowych szafarzy.

Biorąc pod uwagę ocenę rozprawy habilitacyjnej, całego dorobku naukowego i pozytywną ocenę kolokwium habilitacyjnego, Rada Wydziału podjęła uchwałę o nadaniu ks. Z. J a n c z e w s k i e m u stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Dnia 27 czerwca 2005 r. Centralna Komisja do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych zatwierdziła uchwałę Rady Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego nadającą ks. Zbigniewowi J a n c z e w s k i e m u stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

ks. Andrzej Orczykowski SChr

DOKTORAT KS. DIEGO MARTÍNEZ MARTÍNEZ

Dnia 26 kwietnia 2005 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgra Diego Martínez Martínez, absolwenta wymienionego wyżej Wydziału, Hiszpana, urodzonego w Caravaca de la Cruz, kapłana archidiecezji warszawskiej.

Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt. *La solicitud por la Iglesia en la formación de los candidatos al presbiterado, a la luz del canon 257 §1 del Código de Derecho Canónico de 1983 (Troska o Kościół w formacji kandydatów do prezbiteratu w świetle kanonu 257 §1 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.)*.

Praca doktorska zastała napisana na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW pod kierunkiem ks. prof. UKSW dra hab. Wiesława K i w i o r a. Recenzentami rozprawy byli: ks. dr hab. Tomasz R o z k r u t (PAT) oraz ks. prof. UKSW dr hab. Henryk S t a w n i a k.

Na przestrzeni wieków formacja prezbiterów była otaczana szczególną troską Kościoła, który wyrażał w ten sposób głębokie przekonanie, że odpowiednie przy-